

Het is 26 april.

Dit is vandaag de dagelijkse podcast van de standaard.

Ik ben Marianne Justuand.

Veel landen waaronder het onze halen sinds dit weekend hun burgersweg uit Soudaan.

De oorlog die er sinds midden april moet, maakt het Afrikaanse land te onveilig.

Op enkele dagetijd vielen er al meer dan 400 doden.

Vier jaar geleden spraken we nog tans van het bomber van Soudaan na de dictatuur.

Maar van die hoop op vrede schiet niets meer over.

En misschien is dat ook te wijten aan de Russeren.

MUZIEK

Op dit moment organiseren we de laatste operatie.

Maar we hebben meer dan 400 mensen gespeeld.

Er zijn ongeveer 150 van Frans en alle jaren van veel landen.

Dat was de Franse president Emmanuel Macron in het Engels

over de evacuatie van burgers uit Soudaan.

Koen Vidal, chef van onze buitenlandredactie.

Het Westen is massaal burgers aan het evacueren.

Zijn daar ook Belgen bij?

Ja, daar zijn Belgen bij.

Voorlopig gaat het om 17 landgenoten die zijn geëvacueerd.

16 met vliegtuigen.

1 is helemaal over land.

Waarschijnlijk naar de etiopische grens gegaan.

En van daar verder geëvacueerd.

Een 20-tal landgenoten heeft tekenen gegeven

dat ze niet geëvacueerd willen worden.

We willen daar blijven om verschillende redenen.

Dus die gaan voorlopig niet op dat aanbod in

om te kunnen vertrekken.

Het is heel onveilig.

Om dat conflict te begrijpen in Soudaan,

want het is best wel complex,

moeten we misschien toch eens even teruggaan

in de tijd naar voor 2019,

toen het land eigenlijk 30 jaar lang

geregeerd werd door een dictator, Al-Bashir.

Koen, ja, vertel eens.

Veel van de problemen die nu tot dat conflict hebben geleid,

zijn eigenlijk al aanwezig sinds de tijd van Omar Al-Bashir.

Het is sinds 1989 het land in een hele stevige greep.

Ja, die veel oorlog heeft gevoerd.

Daarvoor is het bekende voorbeeld.

Geen osiede in daarvoor, naar schatting 300.000 mensen

die zijn omgekomen.

Maar natuurlijk ook een heel bloedig conflict met wat nu Zuid Soudaan is.
Er is een verschrikkelijke oorlog geweest en daar heeft het leger en de milities van Al-Bashir evengoed oorlogsmisdaden gepleegd.
Belangrijk is ook dat het netwerk rond Al-Bashir ook de economische macht in handen had.
Voor de afscheding van Zuid Soudaan was het olie. Miljaarden aan olie, dus dat is een heel machtig netwerk. Daarnaast ook goud.
Zuid Soudaan is het derde belangrijkste goudland van het Afrikaanse continent.
Werkelijk voor miljarden goud zit daar in de bodem. En dus ook het netwerk en de politieke krachten en de militaire krachten proberen zeker ook die economische macht in handen te houden om daar het over zoveel geld goud.
Ja, maar de staatsstructuur was een pure dictature, de bevolking.
Het was een politieke dictature.
Ik ben er geweest toen Al-Bashir nog aan de macht was. Nu je voelde wel dat je in een dictature terecht kwam. Zeker als journalist kon je nergens gaan zonder iemand van de veiligheidspolici.
Vaak heel de vriendelijke mensen die je dan uit interesse zo gezegd allerlei vragen stellen. Maar dat was wel voelbaar en ook, we hebben toen met een aantal journalisten Al-Bashir kunnen ontmoeten en ook zijn minister van Birlandse Zaken. En dan voel je echt wel dat er qua democratiseringsmarge was nul met die mensen.
We zijn ook naar daar voor geweest waar op dat moment nog dat conflict volop aan de gang was. En de politiechef daar, ja, dat was een zeer bevreemdend moment op de vraag van hoe het toch komt dat daar duizenden mensen aan het sterven zijn. Kwam die met een papiertje af, waarop stond officiële criminaliteitscijfers en dus de afgelopen maanden zijn de slechts zeventien mensen door geweld omgekomen. Dus hoe dat die man de culo had om dat te doen, geen idee, maar in ieder geval dat cijf heel over waar die mannen mee bezig waren

en de schaamteloosheid ook waarmee
dat ze dat onder de mat wilde vegen.
Het was ook een gerechtelijke dictatuur
met charia, echt banken,
ook zeer problematisch voor sudanese vrouwen natuurlijk.
En ja, het is eigenlijk ook basier
die ervoor gezorgd heeft
dat de huidige olofoerende partijen,
dus het leger en die zogenaamde
rapid support forces
wat een nogal neutrale naam is voor milities.
Vroeger heette zij de janjawit milities.
Zij waren de stootroepen in de genocide van Darfur.
Verscherkelijke dingen gedaan, huizen aangevallen,
heel veel seksueel geweld tegen vrouwen,
ook dus eigenlijk een bijzonder brutale militiemacht
van honderdduizend strijders,
dus ook wel aanzienlijk veel strijders.
Maar op een paar moment zijn zij ook wel in de weer gegaan
tegen basier zelf
en toen is basier van de macht gedreven.
En dan zitten we in 2018, 2019.
Ja, ja, want de strijdkrachten
die er nu een burgeroorlog uit vechten in Sudan,
die waren nog niet aan het strijden
op het moment van de afsetting,
toen al basier van het toneel verdwenen
en zelfs gearresteerd werd,
was er toch echt hoop op vrede
op een revolutionaire context eigenlijk
en men dacht dat het wel goed zou komen met Sudan.
Ja, wel, die hoop zat hem vooral in het feit
dat ook de burgerprotesten,
uiteindelijk hebben geleid na veel bloedvergeten trouwens,
want die burgers zijn eerst wel heel zwaar aangepakt
door het leger en ook door die rapid support force.
Maar het leek erop in 2019, voorjaar,
dat die burgers toch een breek is er al gevonden
om tot de macht toe te treden.
Dus er is een soort gemengde overgangsinstelling
met zowel de militaire top als de burgers in het levengroep
en dat was een onverwacht succes.
Ze zijn toegetreden tot die overgangsinstellingen
en de bedoeling was om

dat als een voorbereiding te zien voor een verder democratisering en uiteindelijk verkiezingen.

Wat daaronder lag,

dat waren de krachten die ik net beschreven heb.

Het oude al basiernetwerk was niet afgestorven,

dat was daar nog, ze hebben gewoon al basier afgestoten.

Dus die politieke, economische maar vooral militaire macht,

want die macht zat in het leger, in de legertop,

die was daar nog altijd

en was ook niet van plan op dat moment

om de economische macht af te staan.

En ook die rapid support forces,

die janjawit milities,

die werden ook als toetroep gebruikt

om al basier af te zetten

en om te proberen die burgerbeweging te onderdrukken.

Dus die twee belangrijke machten,

die zijn niet weggevaagd door dat burgerprotest.

Die zijn eigenlijk, ja, de macht blijven behouden

omdat ze de strijders in handen kregen.

Die hebben ze nooit afgestaan.

Dus die burgers hebben zich nooit echt kunnen doorzetten

in dat democratiseringsproces.

Ja, dus tot verkiezingen is het nooit gekomen

en 2021 liep het dan toch wel fout.

Ja, dan zijn die krachten terug,

zeg maar, in het openbaar gegaan.

Hebben zij zonder scrupules

alle belangrijke leiders

van die politieke burgerbeweging in de gevangenis gezet.

Dus dus eigenlijk helemaal uitgeschakeld

en hebben wat leger

en die ex-janjawit milities

hebben die samen de macht gegrepen,

hebben die een beetje samen onder elkaar verdeeld.

En ja, zo is het dan nog even

min of meer stabiel gebleven.

Maar uiteindelijk onlangs, dus mid-april,

zijn die twee machten dat leger

en die ex-milities met elkaar beginnen vechten.

Dus de twee gewapende machten die nu tegenover elkaar staan,

is enerzijds het regeringsleger,

staat onder leiding van generaal Abdel Fattah Burhan.

Is al jarenlang een topfiguur binnen het leger

en je zou kunnen zeggen, geldt een beetje de hergepresident van Sudan. Daartegenover staan die rapid-support-forces, die ex-janjawit-milities, onderleiding van generaal Mohammed Dagalo, die ook meestal aangeruid wordt als generaal Hemeti. Dus dat zijn de twee krachten die momenteel dat heel bloedig conflict uitvechten. We hoorden hier de stem van generaal Hemeti. Hij leidt dus die rapid-support-forces, waar het bestaat, die groep, die militie. Je noemde al die janjawit, spijders van vroeger. Ja, wel oorspronkelijk vochten die een oorlog uit. Dat waren ook kameelhandelaars tussen Chad en Sudan in Darfur. Vanaf het moment dat er in de regio veel wapens beginnen te circuleren, begint dat conflict rond kameelen, maar ook rond grond. Het begint bijzonder bloedig te worden en je ziet daaruit een aantal krijgsheren ontstaan. Hemeti was een van die krijgsheren, is uiteindelijk de belangrijkste geworden, is ook aan het hoofd gekomen van die janjawit-milities. Er werd dan ook een zeer machtige persoon in dat conflict in Darfur. Nu, tegelijkertijd, Hemeti is ook wel altijd gebruikt geweest. Onwille van het feit dat hij zoveel strijders had, heeft al basier hem als eerste gebruikt om het verschrikkelijke vuile werk op te knappen in Darfur. Dus als ik het goed begrijp, als ik even samenvat, heb je nu het reguliere leger en dan die troepen van generaal Hemeti, RSF, die strijden nu tegen elkaar. En hoe komt dat, want zij hadden toch het pakt? Inderdaad, zijden een pakt. Nu, een cruciaal moment was eind vorig jaar toen het plan om die ex-janjawit op te nemen in het regeringsleger op een punt kwam dat het eigenlijk moest gebeuren. Dus ja, die plannen waren er, maar een paar moment werd er gezegd van, oké, nu gaan we dat doen, die integratie. Op dat moment heeft generaal Hemeti gezegd, ja, ik wil dat niet, of heeft zijn voorwaarden gesteld. Ik neem aan dat hij voor zichzelf een zeer hoge positie in het legerwauw onderhandelen. In ieder geval, hij was er heel beducht voor om zijn 100.000 strijders zomaar af te geven

in die legerstructuur, want zonder die strijder stelt die man eigenlijk niks voor.
Dus dat is het, zeg maar, de conflictstof voor de huidige gevechten.
Om het nog wat complexer te maken, er zijn ook andere landen betrokken, bijvoorbeeld Rusland.
Ja, de connectie met Rusland is natuurlijk heel belangrijk voor de Russen.
Is het toegang tot het Sudanese goud?
Ah, ja, natuurlijk, ja.
Dus zelfs de telefoon Al-Bashir is zijn de wakenerhuurlingen daar actief geworden. Zij controleren een zeer belangrijke goudmijn.
Dus momenteel met al de sancties in z'n voort is dat wel een letterlijke goudader voor de Russen.
Dus economisch is dat belangrijk.
Nu voor Al-Bashir en later voor de topgeneraals die nu aan de macht zijn, was wakener ook belangrijk in de zin van leveringen van wapens, maar eigenlijk ook een beetje de know-how van hoe pleeg je een staatsgreep.
Dus van wakener wordt gezegd dat ze ook het draaiboek hebben geleverd om die staatsgreep te plegen. En dat is een hele cru draaiboek in de zin van ja, zorg ervoor dat je een honderdal, tweehonderdal burgers onverschiet, neerschiet, doodschiet.
Zo krijg je angst in die bevolking en dan heb je de bevolking ingreep.
Dus op die cynische toon is dat draaiboek opgesteld.
Nu, het klopt dat je met je een beetje de bevoorrechte partner was, waarschijnlijk nog is, voor de Russen.
Er wordt gezegd dat ze nog altijd wapens krijgen of tot voorkort nog altijd wapens krijgen.
Ook nieuwe uniformen.
De vraag is, wat er gaat gebeuren als nu die extentia wheat zwakker worden, wat gaan de Russen dan doen?
Dan wordt op die vraag, kan ik nog niet zeggen.
Dat is onduidelijk omdat het bijzonder goud is, is momenteel.
Mijn inschatting is een beetje dat die Russen

toch voor dat goud gaan blijven gaan.
En hun kerken.
En ergens hun belang gaan
opnieuw ergens gaan pakken.
Op de opinipagina's in onze krantenstandaard
waarschuwde ook midden-oostenkenner Kurt de Buf
om de rol en het belang van Rusland in Soudaan
zeker niet te onderschatten.
Hangt die oorlog in Soudaan
dan ergens samen ook met de oorlog
die Rusland in Ukraine voert
of is dat dan de kortwoorde bocht?
Nee, dat denk ik niet.
We moeten het alleen zien
dat we dat belang goed formuleren
in de zin dat Rusland is echt wel
heel belangrijk aan te worden in Afrika.
Niet alleen in Soudaan,
maar ook in Mali, in Niger,
in Burkina Faso ook.
Dus zij beginnen steeds meer
die deel te sluiten van
jullie krijgen ons militaire advies,
jullie krijgen wapens en in Rijn
krijgen wij jullie grondstoffen.
De Centrale Verkeense Republiek
ook zeer belangrijk voor grondstoffen.
Dus op die manier is Rusland zich
aan het inkopen in verschillende Afrikaanse landen.
Vaak landen Soudaan nu niet echt,
maar vaak zijn dat landen waar
een traditionele Franse invloed is.
Dus ja, Frankrijk met name
is daar bijzonder veel belang
aan het verliezen, ook invloed
aan het verliezen.
En Rusland destabiliseert
ook al die landen, dus
het is niet zo dat dat neutrale contracten zijn,
dat gaat altijd over het
onderdrukken van mensen
om het, ja eigenlijk,
het vermoorden van heel veel mensen
om een dictatoriale regime

in stand te houden,
in Rijn voor miljarden aan grondstoffen.
Dus ja, dat is een enorme
machtverschuiving
die momenteel aan de gang is,
maar wel een verschuiving die tot steeds meer geweld
en instabiliteit aan het leiden is.
We gaan er even uit voor reclame
en daarna
focussen we op de bevolking
hoe zij die hele situatie ervaren.
U overweegt de nieuwe bedrijfswagen?
Dan wist u natuurlijk al
dat vanaf 1 juli de aftrekbaarheid van plug-in hybride
voertuigen jaarlijk staalt.
Nu goed. Fiscaliteit is uiteraard
belangrijk, maar luxe en comfort
zijn dat minstens evenzeer.
En dat moet u gewoon zelf ervaren.
Kom onze plug-in hybride
en volledig elektrische Mercedes-Benz
modellen testrijden
tijdens de Electric Driving Days
bij Heading Automotive.
Reserveer nu uw plekje achter het stuur
op HeadingAutomotive.be.
Koen, jij praat onlangs
met een man die uit Soedan gevlucht is
over de oorlog?
Ja, we proberen vanuit de krant
ook wel zoveel mogelijk Soedaanese
spreekbuizen
en het woord te krijgen.
Eén van hen was Mubarak Albander.
Een man met een bijzonder geschiedenis
in de zin dat hij ooit
bereikte voor de inlichtingendienst
van Al-Bashir.
Dus op zich wel een problematische functie.
Maar hij heeft
gewijgerd om bevelen op te volgen
om bepaalde mensen te arresteren.
Wijgerde deel te nemen aan
folterpraktijken.

En is daardoor eigenlijk zelf
in de problemen geraakt.
Hij is zelf gearresteerd, is zelf gefolterd
maar is er uiteindelijk in geslaagd
om te ontsnappen.
En via Egypte dan Europa te bereiken
en hij woont nu in België.
Is nog altijd wel zeer goed geïnformeerd.
Dat merk je wel dat hij contacten onderhoud
met veel mensen.
Wat ik zeker interessant vond
in zijn analyse
is dat hij zij ook al zijn
die milities
met honderdduizend
met een enorm getal lijkt.
Tegelijkertijd zijn ze wel heel verzwakt
door het feit dat ze verspreid zijn
in een dichtbevolkte wijk
in cartoon en andere steden.
Nu dat is ten eerste
verschrikkelijk voor de burgerbevolking
omdat daar een stadsoorlog wordt uitgevolgd.
Dus die oorlog
voltrekt zich in dichtbevolkte woonwijk
waardoor burgers de eerste slachtoffer zijn
in dat spervuur terecht komen
en dus bijzonder kwetsbaar zijn.
Kunnen we stilaan spreken
over een humanitaire crisis?
Ja, zeker.
En die is ook al langer aan de gang.
En ook dat is weer een erfenis van Al-Bashir.
Natuurlijk als je de economie
in handen houdt van een beperkt aantal mensen
dan heeft de overgrote
deel van de bevolking
veel te weinig.
Het gemiddelde inkomen wordt op 750 dollar
per jaar geschat.
En dan moet je daar ook niet mee houden
dat daar inderdaad nog een elite tussen zit
die heel veel naar zich toe trekt.
Dus wat het grootste deel van de bevolking heeft

is bijzonder weinig.
Dus de humanitaire ramp
is al een hele tijd aan de gang
maar wordt nu natuurlijk door
een enorme veiligheidscrisis
nog veel moeilijker.
Zurgers uit Sudan
die beleven momenteel een nachtmerrie
ook omdat ze in 2019
toch dat moment van hoop
en bijna dat miracle hebben gekend
van ja, het gaat toch lukken
we gaan toch bij die machtstructuur
geraken
en we gaan misschien zelfs verkiezingen
kunnen organiseren
dat was puur euforie
op dat moment.
En
voor zover dat
afgelopen jaren
had dat al wel een deuk gekregen natuurlijk
maar nu is het echt terug
naar af. Dus de desilusie
en de frustratie
bij heel veel Sudanese
die echt wel beschikken over die kracht
om democratisering te realiseren
ook al is dat heel moeilijk
gebeurt dat met heel veel fracties
met 100 verschillende partijen enzovoorts
dus dat is een heel moeilijk proces
hoe dan ook
die wil was wel gedeeld
bij een groot deel van de bevolking
en dus momenteel is het terug naar af
maar ook terug naar af
in de zin dat je
om je kinderen moet zorgen maken
van ja, hoe gaan we Egypte bereiken
want we zitten hier in een wijk
waarschijnlijk ook geen gezondheid
zorg meer onderwijs
nee, dat is echt dramatisch in elkaar

gezakt
en ja, het is zelfs zo
dat een aantal mensen mij vertelden
van ja, we gaan niet in kook vluchten
voor de kogels, we gaan ook vluchten
voor de verschillende geur
die in onze wijk gehangt van de doden
dus ja, in die zin
terug naar af
je kan eigenlijk niet meer dieper zakken
denk ik, dus dat is vooral
die mensen een verschillende desilusie
ja
aan de grenzen
van Egypte
en op je staan 10.000
Sudanese
mogen wij een nieuwe migratiegolf
verwachten, als dit
niet op korte termijn opgelost geraakt
wel, om dat te zeggen
is het nog wel te vroeg
denk ik, de meeste mensen vertellen
mij van ja, wij willen ons
gezin in veiligheid brengen
en daarom ontvluchten we kartoen
het gaat om 10.000 mensen
van Egypte wordt gezegd, ze hebben de
vis en beperkingen opgegeven
voor die vluchtelingen
maar wat mensen mij toch vertellen is van
ja, we gaan niet meteen naar Europa
doorreizen
wij zijn niet rijk, maar we hebben ook nog wel
onze belangen, ons huis
of ons huis
onze job of een kleine handelszaak
ja, voor die mensen is dat
hun levensader natuurlijk
en ze gaan dat niet zomaar opgeven
veel zal afvangen van
hoe lang dat het conflict duurt
en hoe lang dat er geschoten wordt
zie jij ergens nog een sprankeltje hoop

wat gaat er gebeuren?
hoop is een zwaar woord
ik zie de democratisering
niet meteen terug
op gang komen, denk dat dat ze heel moeizaam
zal verloop of niet
dat valt allemaal af te wachten
wat wel belangrijk is, is de vraag
hoe lang wordt er gevochten?
als er terug enige vorm van stabiliteit
komt, dan gaan veel mensen
toch terugkeren
we hebben nu ook, dat staat
het vuren, sinds dinsdag
nacht, dat gaat
72 uur duren
het begint met 72 uur
nu, dat is echt af te wachten
wat binnen die 72 uur mogelijk is
sommige zeggen dat is
een window of opportunity om
cartoon te ontvluchten
om expats te evacueren
maar ook voor burgers om zich in veiligheid te brengen
en dan daarna gaat het
pas gewoon verder
of echt goed losbarsten of nog meer
je hoort ook wel, er zijn
pogingen om toch
enige vormen van onderhandelingen
opnieuw te creëren
de VS is daar nogal actief
in, Blinken
de beurtlandminister van de VS
communiceert hier veel over, dus dat wijst ook wel op
dat zij proberen om iets te redden
of om een soort van platform
te creëren om toch met elkaar te beginnen
praten over op z'n minst
een verlenging van dat staakt het vuren
dus dat zijn wat de sprankeltjes
hopen momenteel dat het terug iets stabiler
komt dat die gevechten op z'n minst
ophouden

[Transcript] DS Vandaag / Hoe krijgsheren Soedan helemaal te gronde richten

en dat het gevecht met de wapens
een politiek gevecht
teruggewoord, maar
dat politiek gevecht dat zal niet gemakkelijk zijn
we blijven het in elk geval
volgen, dankjewel Koen Vidaal
graag dan
dit was vandaag
de dagelijkse podcast van de standaard
bedankt voor het luisteren
van de podcast die je net hoorde
vind je op standaard.be
slash podcast reageren kan
via podcastatstandaard.be